

ACC. N:R M. 16248:1-10.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Gerd Englund
Härad: Lister Berättare: Frans Svensson, Kyrkhult
Socken: Kyrkhult Berättarens yrke: f. d. murare
Uppteckningsår: 1965 Född år 1885 i Kyrkhult

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-10.

LUF 128

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16248:1.

Jag har aldrig hört talas om, vem som först reste hitifrån. Många bönder här blev utfattiga efter fransk-tycka kriget och reste ut mellan 1880-1885. Till dessa hörde: "Slätta-Jasse" i St. Brödhult, "dill-Ola Skrubbe" i Skrubbebo "Karlso Karlen" i Mörkamåla och "Jon Brök" i Mörkamåla. Det var ekonomiska svårigheter som gjorde att dessa reste. "Slätta Jassen" tog sin hustru med sig. De andra lämnade hustru och barn hemma. De kom troligen till Dakota och Minnesota. Gamle Karl Koppare" ifrån Kopparemåla hade rest ut innan och lockade förmodligen över de andra. Karl var storbonde härhemma.

Jag hade en foster, som emigrerade på 1860-talet. Han hette Bengtz och han var

Brödhult
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16248:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

de på en farm i Minnesota. Han gifte sig
med en farmare dotter. Efter det jag
kommit in till Amerika, skrev jag till
henne. Hon ville då jag skulle kom-
ma till dem och arbeta på farmen, men
det blev aldrig så.

Vi växte upp i Mörkamåla. Far var torpa-
re under Sven Månsson. Han skulle gör-
ra 35 dagsverken årligen och var skul-
le göra 10 dagsverken. Men förtjänsterna
dilig och vi familj var stark så far bör-
jade arbeta på fabrik i stället. Det
var på Kinnvågs fabriken i Flomansbygd.
Far fick då ta även fem dagsverken
på gården. Vår stuga och uthusen var
som man byggda. Stugan sig ut som alla
torpar stugor brukade göra på den tiden.
ett rött målat trähus med koppartak.

ACC. N:R M. 16248:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

rymnande rum, kammare och kök. Vi
var sju systrar: Anna 1881, Nils-Johan
1882, Frans 1885, Alfred 1887, Karl-Julius
1890, Ingrid 1892, Martin 1895.

Vi fick hjälpa till hemma på torpet. Vi
luckade potatis och skördade havren.
Hemma hos oss hade vi en gammal gumm
na som hette Elara. Hon bodde hos oss
och brukade se till oss när far och mor
var på arbete. Hon drog hemma och se-
dan fick systern Anna ta vid och sköta
hushållet. När man var konfirmerad
gav man sig ut till bönderna och tjäna
de dräng. Dränglönen på den tiden var
85 kr för sommardrivet och veat
och mestrum och 150 kr för hela året.
Vid 17 års ålder började jag vid Gyll-
boda stenbrätt och var där tills jag

högjade exercera vid 20 års ålder.
Det fanns nog alltså pojkar, som gao
sig iväg till Amerika för att slippa
exercisen. Det var många färresten.
Jag exercerade i Karlskrona. Jag
trüdes inte alls. Håkan var dillig och
befälet vill jag inte prata om. När
jag reste hem, hade jag två månen
 kvar. Jag beslöt di att resa till Ame-
rika. Han prästom fick jag inget inbygg.
Det var ingen idé, sade han. Jag res-
te di till Köpenhamn och den vägen,
för där behövde man inga papper. Jag
betalade mina pengar till polisen och
så var allt klart. Jag reste alltså
ifrn mina månen. De fick jag emeller-
tid göra, när jag återvände till Sverige.
Dessutom fick jag två dagars arrest.

ACC. N:R M. 16248:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

På våren år 1907 reste jag i sällskap
med min bror Alfred. Vi låna de pengar
av far och av vår bror Nisse. Vi ha-
de så dilligt betalt för hemma på ar-
betena. Jag drigg gatt den som sedan
såldes till Stenbelegget i Karlshamn.
Vi reste över Köpenhamn - England. Vi
kom till Buffalo i New York-staten. Vi
arbetade båda som snickare där och
fick bo i järnvägsvagnar. Vi var anstäl-
da vid New York Central's järnvägar, och
vi byggde mest järnvägsbroar. Jag var
egentligen formbyggare. I tre år arbetade
jag vid New York Central. Jag blev se-
dan sjuk - fick nervfeber och låg på
sjukhus i några månader och bodde alltid
hos en svensk familj. Sedan jag varit
5 upp mig, arbetade jag vid Central och var

ACC. N:R M. 16248:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

te ut till Västerbotten. Först arbetade jag där
som järnvägsbyggare och skogsuggare i
North Point, Montana och i Spokane i
sex månader. Därefter arbetade jag i
Portland och Idaho. Arbetet där
i Västerbotten var inte särskilt välavlönat
och jag for illa som en räv. Det var här
den tiden därute. Tre stora järnvägsbygg-
gen avslutades när vi kom dit och där
fanns direkt inga industrier heller.
Det var skogen och järnvägen att väl-
ja på. Håsten 1911 reste jag hem. Ingrid
reste ut 1912. Året innan hade hon ar-
betat i Tyckland och arbetat i Korgmaka-
riet där och hade på så sätt tjänat
pengar till resan. Hon fick arbeta som
hembiträde på en farm i Dakota och
gifle sig sedan där. Ingrid var hemma

ACC. N:R M. 16248:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

här för några år sedan och hilsade på
och bara för några veckor sedan var
hennes dotter och man här.

Jugrid skickade respengar till Martin,
som reste ut under 1921-22. Han arbe-
de på Jugrids och hennes mans farm.
Han hade inte varit där i mer än ett
år, då han insjukade under skördear-
betet i blindtarmen, kom för sent till
sjukhuset och dog. Likadant blev det
för bonn Karl-Julius som emigrerat stark
efter storstrejken här hemma. Han var i
Minnesota och jobbade i skogarna där,
när han blev sjuk. Han togs in på Svens-
ka sjukhuset där, men det var för sent.
Det var förmodligen samma sjukdom som
Martin dog i. Nils-Johan kom ut 1909 och
reste hem efter något år borta. Det var

ACC. N:R M. 16248:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

förresten år 1911 - Samma år som Alfred
och jag återvände hem.

Det förekom ingen propaganda för emigra-
tionen här hemma och inte heller migratör-
er eller ombud. Vi den tidpunkt, då jag
reste, bildades det en förening, som skul-
le motverka emigrationen, men de gjorde
de ingenting för att folket här skulle få
det bättre.

8
Men och för ville nog inte, att deras
barn skulle vara. De var rädda, att vi
inte skulle komma tillbaka. De som åter-
vände kunde afbist lite pengar spara
och köpte ett ställe här. Det var ju
annars oenligt, att terparepojkar kunde
komma upp sig och köpa eget. Vi tyck-
te, att det var fult med emigranter. De
kunde ju alltid pengar med sig och på

ACC. N:R M. 16248:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

sade på att leva Hawaii hushemma. De
uppträdde gärna lite starkt. Ibland tog
pengarna slut hushemma, och så mis-
ste de låna till överresan igen. Det
var många som fick göra på det sättet.
De hade också ett helt annat mode
på kläderna, men det var svårt att för-
stå ta efter, för sådana kläder, som
de bar, gick inte att få hushemma.

Jag känner inte till något fall, där en
nyhet förte in i byn genom en emigrant
— men det kan tänkas att sådant har
 varit möjligt. Det blev också lättare
folk av många, som varit drulle.

Det blev inte på något sätt svårt att
få tag på arbet-folk här av den orsa-
ken, att ungdomarna gick iväg till
Amerika. Här var så ont om arbetstill

ACC. N:R M. 16248:10.

fällen, så arbetsfellet räcker nog till.
Det var ju så stora familjer de och
ungdomarna kunde helt enkelt inte för
sörja sig. Den stora bristen på arbete
var ju den stora drivkraften i emigra-
tionen.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND